

TAAALSTEUN BIEDEN IN ALLE LESSEN: VAN THEORIE NAAR PRAKTIJK

LOWAN regiomiddag, 2 maart 2026

Anne van Buul

DE KEMPEL
HOOGESCHOOL VOOR LERAREN

Taalsteun bieden in alle lessen: van theorie naar praktijk

- Hoe kan taalsteun eruitzien in verschillende lessen?
 - *Voorbeelden bekijken*
- Hoe kun je taalsteun inbouwen in je les?
 - *Oefenen met een voorbeeldles*
- Wat is er nodig om taalsteun structureel een plek te geven in het onderwijs?
 - *Theory of Action formuleren*

Een korte oefening

Bekijk de rekenopgave.

Wat kun je maken?

Wat zou jou helpen om de hele opgave te kunnen maken?

1=moja

2=mbili

3=tatu

4=nne

5=tano

6=sita

7=saba

8=nane

9=tisa

10=kumi

20=ishirini

30=theladini

40=arobaini

50=hamsini

60=sitini

70=sabaini

80=themanini

90=tisini

100=mia

1000=elfu

Vormen van taalsteun

Doelen

De taaldoelen voor je les formuleren

Interactie

Interactie bevorderen rond vakinhouden

Taalsteun plannen

Van tevoren taalsteun inbouwen in het lesmateriaal

Taalsteun in gesprek

Taalsteun geven in klasseninteractie

Meertaligheid benutten

Functioneel meertalig werken inbouwen

Bron: Hajer & Smit, 2024.

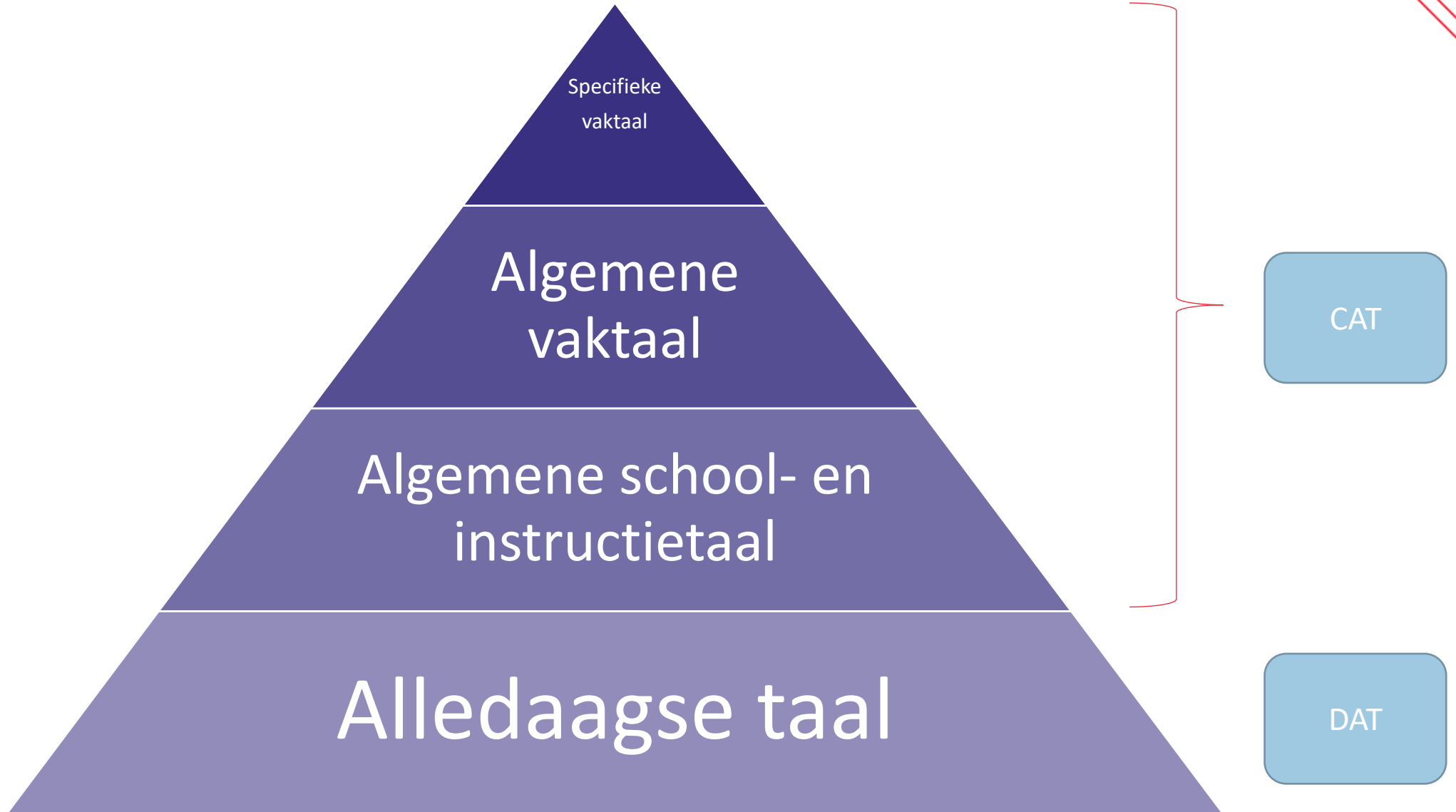
Vier vormen van taalsteun

1. **Geplande taalsteun:** talige hulpmiddelen zoals voorbeeldteksten, voorbeeldzinnen, schematische weergaves van de vaktaal, feedback, ICT-middelen
2. **Interactieve taalsteun:** uitingen van leerlingen herformuleren, vaktermen aandragen, doorvragen
3. **Meertalige taalsteun:** de thuistaal mogen gebruiken om nieuwe kennis te kunnen opdoen
4. **Interactie bevorderen:** kinderen hun denkstappen laten verwoorden, laten overleggen over de opdracht, samen tot een antwoord laten komen

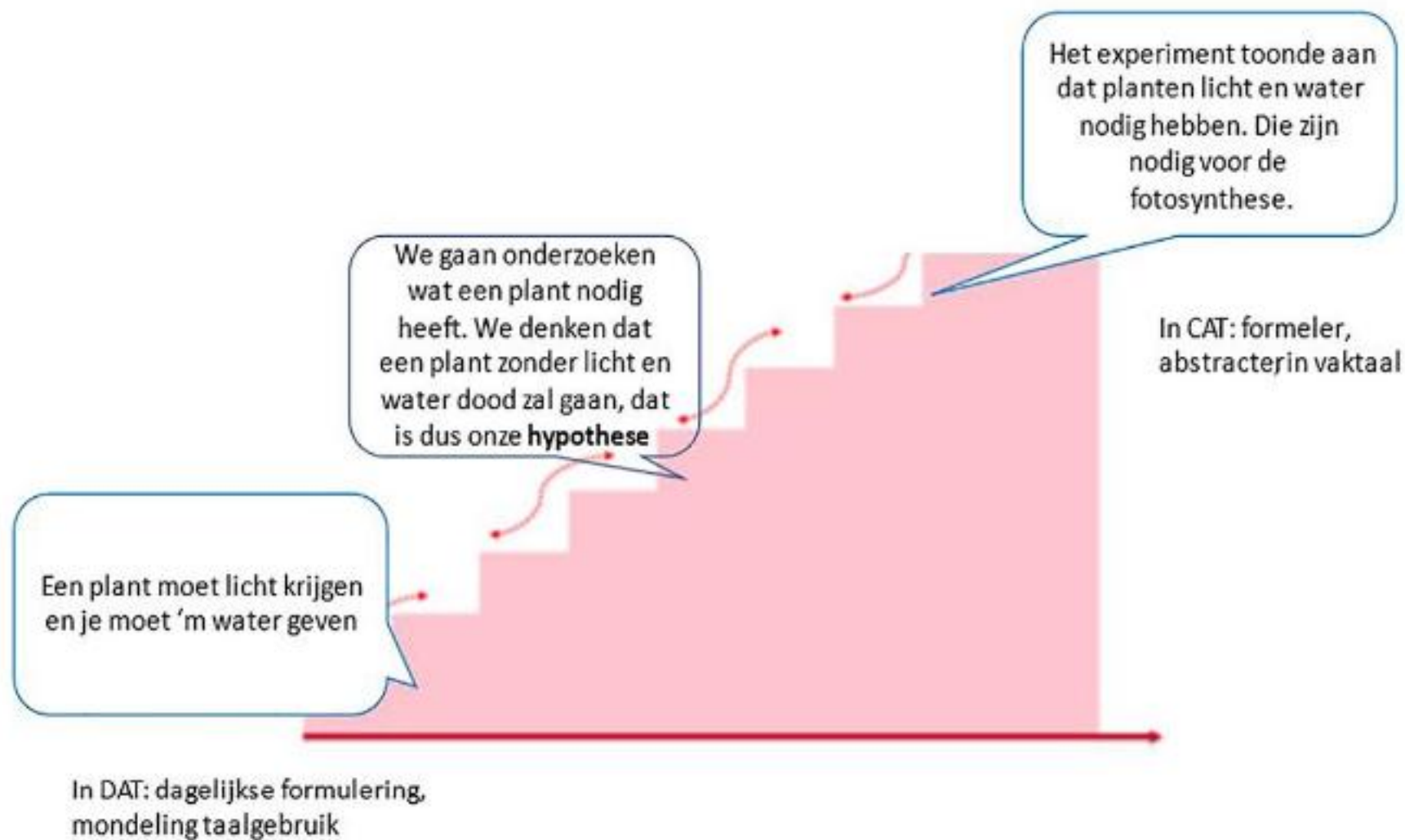
Bron: Hajer & Smit 2024.

VAN DAT NAAR CAT

PENDELEN OP DE TAALTRAP

Kris van den Branden

Het beschikbare onderzoek naar vroege (tweede)taalverwerving is helder: niet het investeren in aparte niveauklassen, maar het **investeren in het niveau van de taalondersteuning die leraren bieden aan jonge kinderen tijdens de hele klasdag is dé sleutel tot succes** op het vlak van taalverwerving. Het schaarse onderzoek dat we hebben, suggereert sterk dat we nog veel winst kunnen behalen als we de leraren van het kleuter- en lager onderwijs sterker ondersteunen om hun **interactiecompetenties** in heterogene klassen uit te diepen, en als we schoolteams in het basisonderwijs beter ondersteunen om daarrond een krachtig taal-, personeels- en schoolbeleid te voeren.

Bron: Aparte klassen voor anderstalige leerlingen: goed idee? | DUURZAAM ONDERWIJS

TAALSTEUN TOEPASSEN: WAAR BEGIN JE?

Bedenk:

1. Wat is het doel van de les?
2. Welke taal hebben leerlingen nodig om dat doel te bereiken?
3. Welke talige ondersteuning kan ik geven om leerlingen deze taal eigen te laten maken?

De taal van de les in beeld krijgen

REKENTAAL	Even zwaar als Weegt Bereken Gewicht Gram Keer(som) Vermenigvuldigen Optellen
CONTEXTTAAL	Bananen Tros Druiven Appel Sinaasappel

Reken uit.

3 bananen zijn even zwaar als een tros druiven.
Een appel is even zwaar als 3 sinaasappels.
2 appels zijn even zwaar als 4 bananen.
Een sinaasappel weegt 60 gram.

a Bereken het gewicht van een appel.

.....

Bron: Getal en Ruimte

LES 2

JOUW
LICHAAM

JE LEERT

- hoe je kunt bewegen;
- hoe je je lichaam kunt ondersteunen;
- wat het verschil is tussen een blessure en een handicap.

BEGRIPPEN

- het gewricht
- de spier
- het gips
- de prothese
- de blessure
- de handicap

WEET JE HET NOG?

← Alle botten in je lichaam vormen samen het geraamte.

Gewrichten

Het geraamte van een mens heeft meer dan 200 grote en kleine botten. Die zitten niet allemaal aan elkaar vast. Dan zou je je niet kunnen bewegen. In botten die je wel kunt bewegen (zoals je vingers) zitten **gewrichten**. Op die plekken kun je je lichaam bewegen.

Het gewricht in je schouder kan naar alle kanten draaien. Je kunt daardoor je arm helemaal ronddraaien.

Het gewricht in je knie kan maar één kant op draaien. Je kunt daardoor je knie alleen maar buigen.

Maak opdracht 1

opdracht 1

Buig je vingers. Waar zitten de gewrichten? Zet kruisjes op de goede plaats.

Bron: Natuurzaken

Spieren

Aan je botten zitten spieren. Een **spier** beweegt een bot door eraan te trekken. De spier wordt dan dikker. Op sommige plekken kun je dat goed voelen. Buig en strek je arm maar eens en voel aan de bovenkant.

Sporters trainen om hun spieren sterker en dikker te maken.

KIJK EENS OM JE HEEN

Wil je het menselijk lichaam eens van binnen bekijken? Ga dan naar museum CORPUS in Leiden.

De staart van Prins kan alle kanten op. Er zitten vast veel spieren in. Wist je dat honden aan elkaars staart kunnen zien hoe ze zich voelen? Net als mensen dat aan elkaars gezicht kunnen zien!

Gezichten trekken

Ook in je gezicht zitten veel spieren. Ze trekken aan je huid. Zo kun je je gezicht bewegen. Door de spieren kun je lachen, maar ook verdrietig of boos kijken. Als je blij bent, trekken de spieren je mondhoeken omhoog. Dat zijn je lachspieren!

In je tong zitten ook spieren.

Maak opdracht 2

opdracht 2

Hoe voelen deze kinderen zich? Trek lijnen.

blij

verdrietig

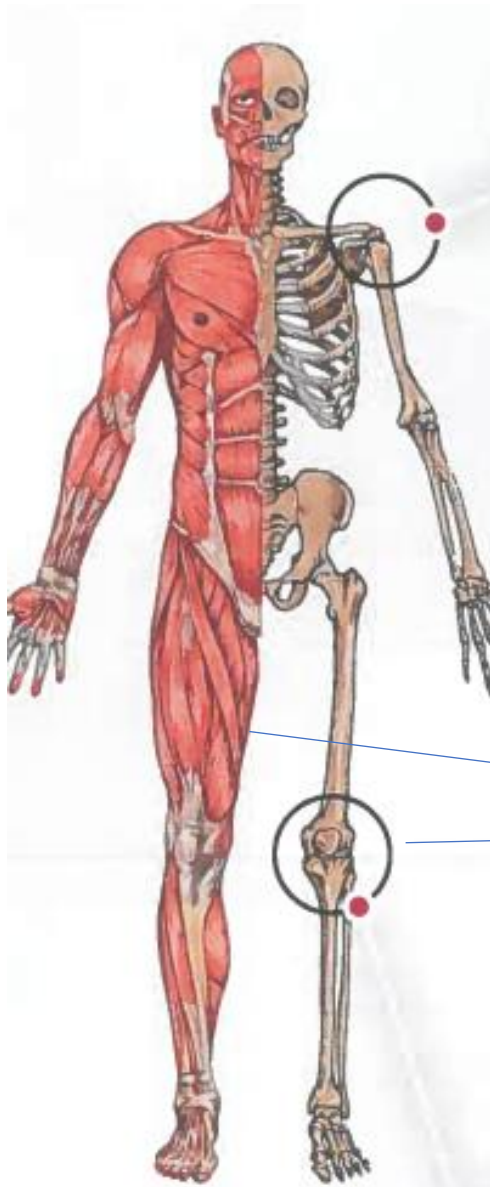
boos

bang

verrast

VOORBEELD CONCEPT MAP

Beschermers
te dragen

Gips om de
breuk heen

Kan worden
voorkomen door

Kan worden
verholpen door

breken

kneuzen

kunnen

Botten die je niet
kunt bewegen

Botten die je kunt
bewegen

Het geraamte
van de mens

bestaat uit

200 grote en
kleine botten

Worden in beweging
gebracht door

spieren

buigen

strekken

Trekken aan
botten of huid

gewrichten

Kunnen vervangen
worden door

protheses

Taaldoelen stellen

REKENTAAL	Even zwaar als, weegt, bereken, gewicht, gram, keer(som)
CONTEXTTAAL	Bananen, tros, druiven, appel, sinaasappel

TAALDOEL	Leerlingen maken kennis met begrippen die met gewicht te maken hebben, zoals 'even zwaar als', 'wegen', 'gewicht' en 'gram'.
TAALDOEL	Leerlingen leren de begrippen 'even zwaar als', 'wegen', 'gewicht' en 'gram' te gebruiken in een gesprek.
TAALDOEL	Leerlingen leren hun denkstappen te verwoorden bij het maken van een keersom en gebruiken daarbij de woorden 'keer' en 'vermenigvuldigen'.

TAALSTEUN TOEPASSEN

Taaldoelen	Leerlingen maken kennis met begrippen die met gewicht te maken hebben, zoals 'even zwaar als', 'wegen', 'gewicht' en 'gram'.
Geplande taalsteun	Ik bied een lijst van benodigde rekentaal met synoniemen aan. Ik bied visuele ondersteuning bij de context in de vorm een weegschaal met fruit en gewichten.
Interactieve taalsteun	Ik herhaal tijdens de instructie meermaals de rekentermen. Ik vul de taaluitingen van de leerlingen aan met rekentaal en contexttaal.
Interactie bevorderen	Leerlingen verwoorden hardop hun denkstappen. Leerlingen mogen hun antwoorden vergelijken en feedback geven.
Meertalige taalsteun	Ik leg een spiekbriefje klaar met de vertaling van de rekentermen in de thuistaal. Leerlingen met dezelfde thuistaal mogen overleggen over de opdracht in hun thuistaal.

1 Hoe kun je wegen?

2 Waar of niet waar?

a Een stapel rekenboeken is lichter dan een stapel schriften.

b Het computerscherm is zwaarder dan het toetsenbord.

c De halters zijn samen net zo zwaar als jij.

d De driewieler is zwaarder dan 10 kilo.

3 Schat het gewicht. Wat is het lichtst? Wat is het zwaarst? Zet van licht naar zwaar.

4 Hoe kun je ze wegen?

1 Hoeveel wegen de spullen?

a Hoeveel weegt de rugzak?

b Hoeveel weegt de kleine koffer?

2 Welk gewicht hoort erbij? Het gewicht is geschat.

13 kilo

4 kilo

1 kilo

2 kilo

70 kilo

3 Hoe zwaar bij elkaar? Welke keersom hoort erbij?

1 net sinaasappels = 2 kilo
1 zak aardappelen = 5 kilo

c Hoeveel zakken sinaasappels wegen samen 20 kilo?

d Hoeveel zakken aardappelen wegen samen 20 kilo?

4 Maak de sommen. Welke sommen kunnen je helpen?

a $9 \times 2 =$
 $9 \times 5 =$

b $9 \times 4 =$
 $9 \times 3 =$

c $9 \times 10 =$
 $10 \times 9 =$

d $7 \times 9 =$
 $6 \times 9 =$

$9 \times 3?$ Dat is $10 \times 3 = 30$ en dan 3 eraf.

Kijk kritisch naar je methode. Wat schrap je? Wat pas je aan? Wat verrijk je?

2

Waar of niet waar?

a Een stapel rekenboeken is lichter dan een stapel schriften.

b Het computerscherm is zwaarder dan het toetsenbord.

c De halters zijn samen net zo zwaar als jij.

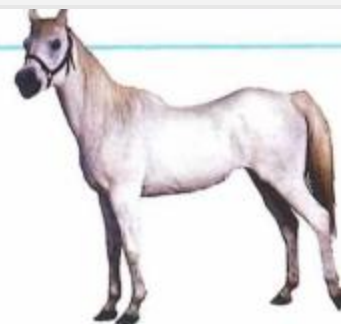
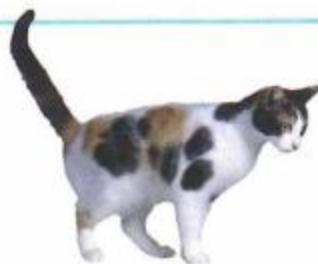

d De driewieler is zwaarder dan 10 kilo.

Bron: Alles telt

4

Hoe kun je ze wegen?

Bron: Alles telt

Voorbeelden van Taalsteun

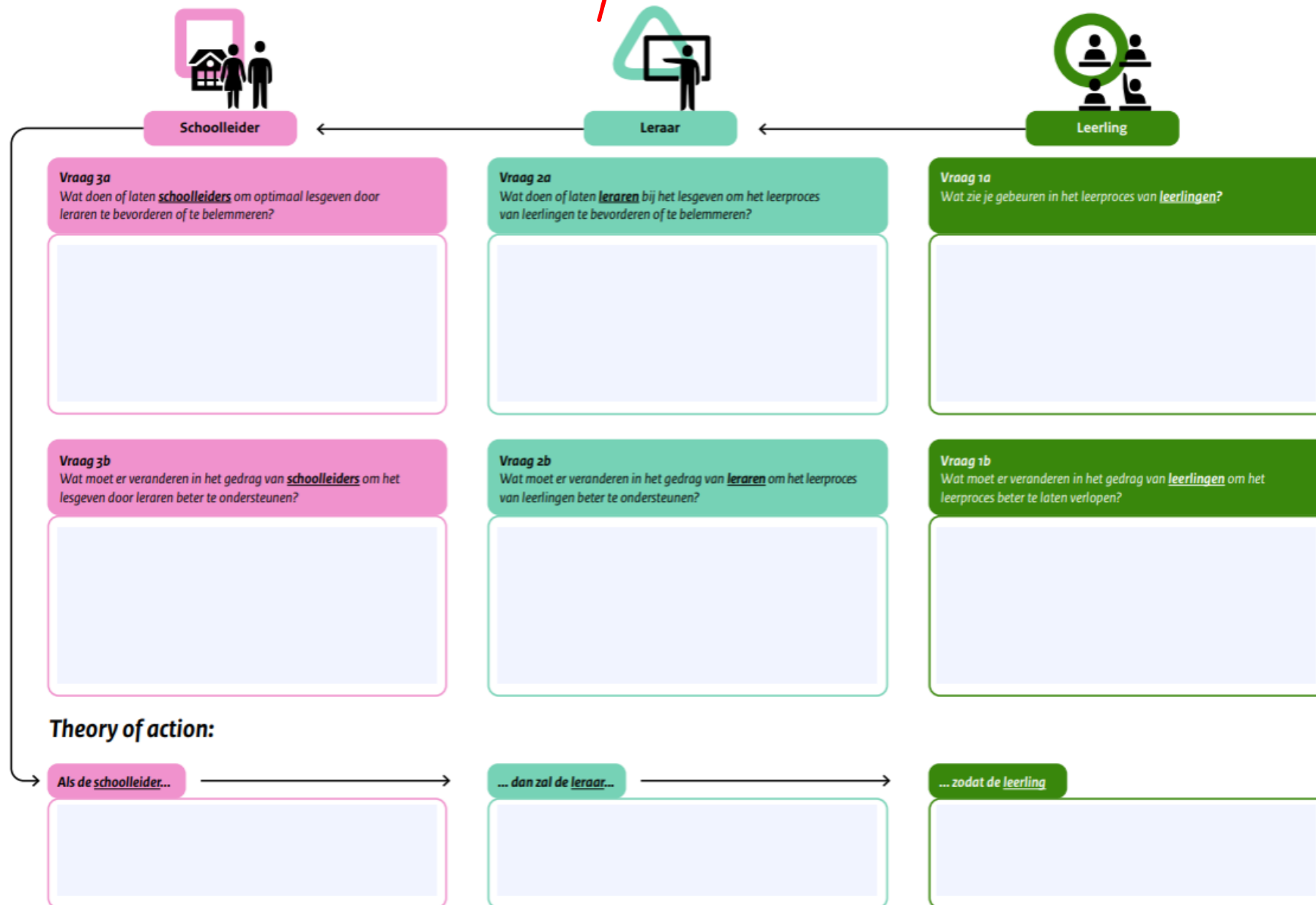

Bekijk de voorbeeldles.
Bedenk aan de hand van de
taalsteunplanner welke
taalsteun passend zou zijn bij
deze les voor welke leerling.

Taalsteun plannen

Theory of action

Stel jezelf vraag 1a, 2a en 3a.
Stel jezelf vraag 1b, 2b en 3b.
Formuleer een Theory of Action.

Theory of Action

Stellingen

Ik heb nu duidelijk voor ogen waarom en hoe ik taalsteun kan geven en wat daarvoor nodig is.

Taalsteun is voor mij dé sleutel tot succes in het onderwijs aan nieuwkomers.

Als we meer taalsteun zouden toepassen, zou ons nieuwkomersonderwijs kennisrijker kunnen.

Vragen?

Dankjewel voor je aanwezigheid
en aandacht!

a.buul@kempel.nl

Anne van Buul

DE KEMPEL
HOGESCHOOL VOOR LERAREN

Hoe vond jij deze middag in Eindhoven?

Scan de QR-code en vul de evaluatie in!

